

UYGUN®

SOSYAL BİLGİLER 5 ® SPOTLU SORU BANKASI

Hazırlayan
Kemal METİNOĞLU

AR-GE : Mert SERBES
Editör : Dr. Özgür UYGUN AYDIN
Prg. Gel. Uzm. : Özden TAŞAR
Pedagog : Hilâl GENÇAY
Danışman : Psikiyatr Ağâh AYDIN
Dizgi : Sadık Uygun Eğitim Yayınları
Baskı : Yazın Matbaası / İstanbul
ISBN : 978-605-2362-37-2

Bu kitabın sunum ve formatı noter tarafından tasdiklidir, alıntı yapılamaz.

Bu kitap Millî Eğitim Bakanlığı **yeni** öğretim programına uygun olarak hazırlanmış olup, 5. sınıf öğrencilerine tavsiye olunur.

SADIK UYGUN EĞİTİM YAYINLARI

Camikebir Mah. Sanayi 20. Sk. Nu:2 Seferihisar - İZMİR

Tel.: (0232) 743 55 43 www.sadikuygun.com.tr

ARADIĞIN HER ŞEY BU KİTAPTA!

Sosyal Bilgiler Dersinden Öğrendiklerimiz

KONU TESTİ 2

Ünite 1

BİREY VE TOPLUM

SPOT BİLGİLER

- I. Seçimlerde oy kullanır.
- II. Çevresini temiz tutar.
- III. Vergisini zamanında verir.
- IV. Bireysel çalışmayı tercih eder.

Verilenlerden hangisi etkin bir vatandaşdır?

Sosyal bilgiler sayesinde;

Haklarını öğrenirim.

Toplumsal sorunlara karşı duyarlılık kazanırım.

Eleştirel düşünme yeteneğim gelişir.

Bireysel farklılıkları yok saymayı öğrenirim.

Öğrencilerden hangisinin ifadesi yanlıştır?

- A) Ahu B) Burak
C) Ayla D) Ege

(Spot 8 ve 9'a göre)

Ben etkin bir vatandaşım.

Kerem

Buna göre, Kerem'in aşağıdaki davranışlarından hangisini yapması beklenmez?

- A) Temel hak ve özgürlüklerini sınırsız bir şekilde kullanır.
B) Atatürk ilke ve inkılaplarını öğrenir ve bunlara sahip çıkar.
C) Toplum kurallarına uyma alışkanlığı kazanır.
D) Bireysel farklılıklara saygı duyar.

(Spot 8'e göre)

7. Sosyal bilgiler dersi, ülkemizin kültürü ve tarihi ile ilgili bilgiler verir. Bugünümüzü geçmişe bağlayarak bireyleri millî tarih ve birlik beraberlik konusunda bilinçlendirir.
8. Her gün sosyal olaylarla iç içe yaşayan, pek çok sosyal grubun ve toplumun üyesi olan bizlerin, bunlarla ilgili öğrenmesi gereken pek çok bilgi vardır. Çünkü toplum içinde yaşamak, insana birtakım haklar ve sorumluluklar yükler. Bu hakların, sorumlulukların, özgürlüklerin farkında olmak bizleri etkin vatandaş yapar. Etkin vatandaş, haklarından haberdardır, ayrıca ülkesine faydalı olmak için yükümlülükler alır.
9. Sosyal bilgiler dersi bize eleştirel düşünmeyi öğretir. Sorun çözme becerimizi artırır. Birikimli bireyler olmamızı sağlar. Bu sayede toplumdaki diğer bireylerle ilişkilerimiz gelişir.

SPOT BİLGİLER

EN ÖNEMLİ VE ÖZET BİLGİLER BENDE!

BENİMLE PRATİK YAPABİLİR, KONU TESTLERİNE HAZIRLANABİLİRSİN.

ETKİNLİK

Kültürel Zenginliğimiz

ETKİNLİK 14

Ünite 2 KÜLTÜR VE MİRAS

1. Aşağıda verilen tabloyu doldurunuz.

KÜLTÜRÜMÜZE GENEL BAKIŞ			
Yemeklerimiz	El Sanatlarımız	Bayramlarımız	Geleneklerimiz

2. Aşağıda verilen yöresel yemeklerin daha çok hangi illerde yapıldığını karşlarına yazınız.

Yöresel Yemekler	Yaygın Olarak Yapılan Şehirler
Manti	
Akçaabat Köftesi	
Çiğ köfte	
Kebab	
Mihlama	
Testi kebabı	
Künefe	
Baklava	
Pişmaniye	
Cağ kebabı	
Tantuni	

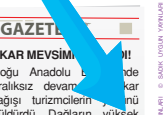
Ünite 3 İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

ÜNİTE TESTİ 41

1. Ülkemiz, coğrafi özellikler göz önünde bulundurularak yedi ayrı bölgeye ayrılmıştır. Bu bölgelerden bazıları geniş düzlük alanlara sahipken bazıları da yükseltili ve engebeli oldukça fazladır.

Aşağıdakilerden hangisi, ülkemizde yükseltilinin ve engebelerin en fazla olduğu coğrafi bölgedir?

- A) Marmara
B) Karadeniz
C) Doğu Anadolu
D) Güneydoğu Anadolu

Verilen iklimin hangisi olduğunu belirtiniz.

- A) Tarım
B) Konut tipi
C) Ekonomik faaliyetler

Türkiye haritası üzerinde gösterilen bölgeyi tanımlayınız.

- A) 1. kişi B) 2. kişi
C) 3. kişi D) 4. kişi

KONU İLGİLİ HER SORUYU İÇERİRİM.

Reyhan Öğretmen, aşağıdaki coğrafi bölgelerin hangisi hakkında bilgi vermiştir?

- A) Marmara
B) Doğu Anadolu
C) İç Anadolu
D) Karadeniz

Ülkemizin, yüz ölçümü bakımından en geniş bölgesi olmasına rağmen nüfus yoğunluğu en az olan bölgesidir.

Aşağıdakilerden hangisi, ülkemizde yükseltilinin ve engebelerin en fazla olduğu coğrafi bölgedir?

- A) Marmara
B) Doğu Anadolu
C) İç Anadolu
D) Karadeniz

3. kişi: Burada kışlar ılık geçer.

4. kişi: Ulaştığımız bölgede dağlar kıyıya paralel uzanıyor.

Bu kişilerden hangisi ulaştığı yerin coğrafi özelliği ile ilgili yanlış bir bilgi vermiştir?

- A) 1. kişi B) 2. kişi
C) 3. kişi D) 4. kişi

Aşağıdakilerden hangisi, ülkemizde yükseltilinin ve engebelerin en fazla olduğu coğrafi bölgedir?

- A) Marmara
B) Doğu Anadolu
C) İç Anadolu
D) Karadeniz

Selin'in sözünü ettiği bu önlem sayesinde, aşağıdaki doğal afetlerden hangisinin engellenmesi mümkün değildir?

- A) Heyelan B) Sel
C) Deprem D) Erozyon

SB.5.3.4

NEYİ ÖĞRENMEN GEREKTİĞİNİ BEN SÖYLERİM.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl...
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir îmânı boğar,
"Medeniyet!" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma, sakın.
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki fedâ?
Şühedâ fışkıracak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüdâ.

Ruhumun senden, İlâhi, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâ-mahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dînin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerâhamdan, İlâhi, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerred gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl:
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

1. ÜNİTE: BİREY VE TOPLUM

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDEN

ÖĞRENDİKLERİMİZ 8

Etkinlik 1 8

Etkinlik 2 9

Konu Testi 1 10

Konu Testi 2 11

YENİ OKULUM 12

Etkinlik 3 12

Etkinlik 4 13

Konu Testi 3 14

Konu Testi 4 15

HAK VE SORUMLULUKLARIMIZ 16

Etkinlik 5 16

Etkinlik 6 17

Konu Testi 5 18

Konu Testi 6 19

ÇOCUK HAKLARI 20

Etkinlik 7 20

Etkinlik 8 21

Konu Testi 7 22

Konu Testi 8 23

Ünite Testi 9 24

Ünite Testi 10 25

Ünite Testi 11 26

Ünite Testi 12 27

Yazılıya Hazırlık Soruları 13 28

2. ÜNİTE: KÜLTÜR VE MİRAS

UYGARLIKLARI ÖĞRENİYORUM 32

Etkinlik 9 32

Etkinlik 10 33

Konu Testi 14 34

Konu Testi 15 35

ÇEVREMİZDEKİ GÜZELLİKLER 36

Etkinlik 11 36

Etkinlik 12 37

Konu Testi 16 38

Konu Testi 17 39

Konu Testi 18 40

Konu Testi 19 41

KÜLTÜREL ZENGİNLİĞİMİZ / KÜLTÜRÜMÜZÜ

TANIYALIM 42

Etkinlik 13 42

Etkinlik 14 43

Konu Testi 20 44

Konu Testi 21 45

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE KÜLTÜRÜMÜZ 46

Etkinlik 15 46

Etkinlik 16 47

Konu Testi 22 48

Konu Testi 23 49

Ünite Testi 24 50

Ünite Testi 25 51

Ünite Testi 26 52

Ünite Testi 27 53

Ünite Testi 28 54

Ünite Testi 29 55

Yazılıya Hazırlık Soruları 30 56

3. ÜNİTE: İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

YERYÜZÜ ŞEKİLLERİ 60

Etkinlik 17 60

Etkinlik 18 61

Konu Testi 31 62

Konu Testi 32 63

İKLİMİN İNSAN FAALİYETLERİNE ETKİSİ 64

Etkinlik 19 64

Etkinlik 20 65

Konu Testi 33 66

Konu Testi 34 67

NÜFUS VE YERLEŞME 68

Etkinlik 21 68

Etkinlik 22 69

Konu Testi 35 70

Konu Testi 36 71

AFETLER VE ÇEVRE SORUNLARI 72

Etkinlik 23 72

Etkinlik 24	73
Konu Testi 37	74
Konu Testi 38	75
DOĞAL AFETLERİN YAŞAMIMIZA ETKİSİ	76
Etkinlik 25	76
Etkinlik 26	77
Konu Testi 39	78
Konu Testi 40	79
Ünite Testi 41	80
Ünite Testi 42	81
Ünite Testi 43	82
Ünite Testi 44	83
Ünite Testi 45	84
Ünite Testi 46	85
Yazılıya Hazırlık soruları 47	86

4. ÜNİTE: BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

TEKNOLOJİ VE TOPLUM	90
Etkinlik 27	90
Etkinlik 28	91
Konu Testi 48	92
Konu Testi 49	93
DOĞRU VE GÜVENİLİR BİLGİ	94
Etkinlik 29	94
Etkinlik 30	95
Konu Testi 50	96
Konu Testi 51	97
SANAL ORTAMDA GÜVENLİK	98
Etkinlik 31	98
Etkinlik 32	99
Konu Testi 52	100
Konu Testi 53	101
BİLİM İNSANLARININ VE ORTAK ÖZELLİKLERİ.....	102
Etkinlik 33	102
Etkinlik 34	103
Konu Testi 54	104
Konu Testi 55	105

BİLİMSEL ETİK	106
Etkinlik 35	106
Etkinlik 36	107
Konu Testi 56	108
Konu Testi 57	109
Ünite Testi 58	110
Ünite Testi 59	111
Ünite Testi 60	112
Ünite Testi 61	113
Yazılıya Hazırlık Soruları 62	114

5. ÜNİTE: ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM

ÇEVREMİZDEKİ EKONOMİK FAALİYETLER.....	118
Etkinlik 37	118
Etkinlik 38	119
Konu Testi 63	120
Konu Testi 64	121
Konu Testi 65	122
Konu Testi 66	123
EKONOMİK FAALİYETLER MESLEKLERİ ETKİLER	124
Etkinlik 39	124
Etkinlik 40	125
Konu Testi 67	126
Konu Testi 68	127
EKONOMİ VE SOSYAL HAYAT	128
Etkinlik 41	128
Etkinlik 42	129
Konu Testi 69	130
Konu Testi 70	131
ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM AĞI	132
Etkinlik 43	132
Etkinlik 44	133
Konu Testi 71	134
Konu Testi 72	135
YENİ FİKİRLER GELİŞTİRELİM	136
Etkinlik 45	136
Etkinlik 46	137

Konu Testi 73	138
Konu Testi 74	139
BİLİNÇLİ TÜKETİCİ	140
Etkinlik 47	140
Etkinlik 48	141
Konu Testi 75	142
Konu Testi 76	143
Ünite Testi 77	144
Ünite Testi 78	145
Ünite Testi 79	146
Ünite Testi 80	147
Yazılıya Hazırlık Soruları 81	148

6. ÜNİTE: ETKİN VATANDAŞLIK

HALKA HİZMET VEREN KURUMLAR.....	152
Etkinlik 49	152
Etkinlik 50	153
Konu Testi 82	154
Konu Testi 83	155
YAŞADIĞIM YERİN YÖNETİMİ	156
Etkinlik 51	156
Etkinlik 52	157
Konu Testi 84	158
Konu Testi 85	159
TEMEL HAKLARIMIZI ÖĞRENELİM	160
Etkinlik 53	160
Etkinlik 54	161
Konu Testi 86	162
Konu Testi 87	163
BAYRAĞIMIZ VE İSTİKLÂL MARŞI	164
Etkinlik 55	164
Etkinlik 56	165
Konu Testi 88	166
Konu Testi 89	167
Ünite Testi 90	168
Ünite Testi 91	169
Ünite Testi 92	170
Ünite Testi 93	171
Yazılıya Hazırlık Soruları 94	172

7. ÜNİTE: KÜRESEL BAĞLANTILAR

YAŞADIĞIM YERİN ÜLKE EKONOMİSİNE

KATKISI

Etkinlik 57	176
Etkinlik 58	177
Konu Testi 95	178
Konu Testi 96	179

EKONOMİK İLİŞKİLERDE TEKNOLOJİ

Etkinlik 59	180
Etkinlik 60	181
Konu Testi 97	182
Konu Testi 98	183

TURİZM VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

Etkinlik 61	184
Etkinlik 62	185
Konu Testi 99	186
Konu Testi 100	187

ORTAK MİRASIMIZ

Etkinlik 63	188
Etkinlik 64	189
Konu Testi 101	190
Konu Testi 102	191
Ünite Testi 103	192
Ünite Testi 104	193
Ünite Testi 105	194
Ünite Testi 106	195
Yazılıya Hazırlık Soruları 107	196

ETKİNLİK YANIT ANAHTARI

TEST YANIT ANAHTARI.....

ÜNİTE 1

BİREY VE TOPLUM

ÜNİTE	KONULAR	KAZANIMLAR
BİREY VE TOPLUM	Sosyal Bilgiler Dersinden Öğrendiklerimiz	SB.5.1.1 Sosyal Bilgiler dersinin, Türkiye Cumhuriyeti'nin etkin bir vatandaşı olarak kendi gelişimine katkısını fark eder.
	Yeni Okulum	SB.5.1.2 Yakın çevresinde yaşanan bir örnekten yola çıkarak bir olayın çok boyutluluğunu açıklar.
	Hak ve Sorumluluklarımız	SB.5.1.3 Sahip olduğu haklarının farkında olan bir birey olarak katıldığı gruplarda aldığı rollerin gerektirdiği görev ve sorumluluklara uygun davranır.
	Çocuk Hakları	SB.5.1.4 Çocuk olarak haklarından yararlanmaya ve bu hakların ihlal edildiği durumlara örnekler verir.

1 Aşağıdaki çocukların kartlarına sosyal bilim dallarını yazınız.

2 Tabloda verilen amaçların ilgili olduğu alanları işaretleyiniz.

	Amaçlar	Ekonomi	Kültürel	Demokrasi
1	Ülkemizin yer altı ve yer üstü kaynaklarını kavramak			
2	Toplumun manevi değerlerini kavramak			
3	Yakın çevredeki zenginlik kaynaklarının önemini kavramak			
4	Farklı inanç ve görüşlere karşı anlayışla yaklaşmak			
5	Millî iradenin önemini fark etmek			
6	Toplumun millî değerlerini kavramak			
7	Ülkemizin doğal güzelliklerini fark etmek			
8	Seçimlerin önemini kavramak			

SPOT BİLGİLER

1. Tarih, coğrafya, vatan-daşlık, sosyoloji, psiko-loji, felsefe gibi sosyal konuları içeren derslere **sosyal bilgiler** denir.
2. Sosyal bilgiler dersi bize sorumluluklarımızı öğretir. Birey olarak üzerimize düşen görevleri bilmemiz ve bu görevleri uygulamamız, toplumu daha yaşanır hale getirir.
3. Sosyal bilgiler dersi bize hak ve özgürlüklerimizi öğretir. Bu sayede bilgili, donanımlı demokratik düşünceye sahip etkin vatandaşlar olmamızı sağlar.
4. Sosyal bilgiler dersi, cumhuriyetimizin nasıl kurulduğu hakkında bilgi verir. Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk'ün hayata geçirdiği ilke ve inkılaplarla ülkemizin nasıl kalkındığı hakkında bizleri bilgilendirir.
5. Sosyal bilgiler dersi, dünyanın değişik yerlerinde yaşayan insanlar hakkında bilgi verir. Bu insanların yaşam biçimleri, gelenekleri, bayramları ve eğlenceleri hakkında bireyleri bilinçlendirir.
6. Ülkemizde yaşadığımız coğrafyanın yeryüzü şekilleri, iklim şartları, geçim kaynakları ile bunların toplum ve insan hayatına olan etkileri sosyal bilgiler dersi sayesinde öğrenilir.

Sosyal bilgiler dersinin bireyle-re kazandırdıkları ile ilgili kul-lanılan ifadeler doğru (D) ya da yanlış (Y) olarak değerlendirilerek ilerlenildiğinde kaç numara-lı çıkışa ulaşılır? **SB.5.1.1**

- A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

(Spot 4'e göre)

- 2 Neşe, aynı mahallede yaşadığı yaşlı teyzenin karşıdan karşıya geçmekte zorlandığını görünce hemen yanına gitmiş ve ona yardım etmiştir.

O gün okulda gördüğü derste, birlikte yaşama ve yardımlaşmanın önemini işlediklerini hatırlayan Neşe, bu bilgiyi hangi derste öğrenmiştir? **SB.5.1.1**

- A) Türkçe
B) Matematik
C) Sosyal Bilgiler
D) Fen Bilgisi

(Spot 1 ve 2'ye göre)

- 3 I. Toplumların kültürel değerlerini inceleme
II. İnsan vücudunu ve organlarını öğrenme
III. Demokratik yaşamın kurallarını öğrenme

Yukarıda verilenlerden hangileri Sosyal Bilgiler dersinde öğrenilecek bilgilerden biri değildir? **SB.5.1.1**

- A) Toplumların kültürel gelişimleri
B) Canlıların gen haritası
C) İklimin insan yaşamına etkileri
D) Demokrasi ve hukuk kuralları

(Spot 1, 3 ve 6'ya göre)

- 4 Anadolu medeniyetlerini anlatan sosyal bilgiler öğretmeni, öğrencilerini Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesine götürmüştür.

Sosyal bilgiler öğretmenin müze gezisiyle öğrencilere vermek istediği kazanım aşağıdaki-lerden hangisi olamaz? **SB.5.1.1**

- A) Tarih bilincini geliştirmek
B) Müze kültürünü kazandırmak
C) Öğrenmenin kalıcılığını arttırmak
D) Öğrencilerin haklarını kullanma-sını sağlamak

(Spot 7'e göre)

- 5 I. Psikoloji
II. Arkeoloji
III. Tarih

İlk Çağ'da Anadolu'da kurulmuş olan medeniyetler hakkın-da araştırma yapmak isteyen bir araştırmacı yukarıda verilen bilim dallarının hangilerinden yararlanmalıdır? **SB.5.1.1**

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve II D) II ve III

(Spot 1 ve 6'ya göre)

SPOT BİLGİLER

- 1 I. Seçimlerde oy kullanır.
II. Çevresini temiz tutar.
III. Vergisini zamanında verir.
IV. Bireysel çalışmayı tercih eder.

Verilenlerden hangisi etkin bir vatandaşın sorumlulukları arasında yer almaz? SB.5.1.1

- A) I B) II C) III D) IV

(Spot 8'e göre)

- 2 **Sosyal bilgiler eğitimi almış bir birey ile ilgili,**

- I. Etkin ve üretken bir vatandaşır.
II. Sosyal yönden gelişmiştir.
III. Toplumsal sorunlarla ilgilenmez.

yargılarından hangileri söylenebilir? SB.5.1.1

- A) Yalnız III B) I ve II
C) II ve III D) I, II ve III

(Spot 7 ve 8'e göre)

- 3 Coğrafya, tarih ve vatandaşlık gibi sosyal konuları içeren dersler bütününe sosyal bilgiler denir. Sosyal bilgiler, bireylere iyi birer vatandaş olmak için temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırıp onları millî ahlaka uygun yetiştirmeyi amaçlar.

Buna göre, sosyal bilgiler ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz? SB.5.1.1

- A) Sosyal bilgilerin amacı iyi birer vatandaş yetiştirmektir.
B) Sosyal bilgiler tarihimizi öğrenmemizi sağlar.
C) Sosyal bilgiler ekonomik kalkınmayı hedefler.
D) Sosyal bilgiler millî ahlaka uygun bireyler yetiştirir.

(Spot 7 ve 8'e göre)

- 4 **Sosyal bilgiler sayesinde;**

Ahu

Haklarımı öğrenirim.

Burak

Toplumsal sorunlara karşı duyarlılık kazanırım.

Ayla

Eleştirel düşünme yeteneğim gelişir.

Ege

Bireysel farklılıkları yok saymayı öğrenirim.

Öğrencilerden hangisinin ifadesi yanlıştır? SB.5.1.1

- A) Ahu B) Burak
C) Ayla D) Ege

(Spot 8 ve 9'a göre)

- 5

Kerem

Ben etkin bir vatandaşım.

Buna göre, Kerem'in aşağıdaki davranışlardan hangisini yapması beklenmez? SB.5.1.1

- A) Temel hak ve özgürlüklerini sınırsız bir şekilde kullanır.
B) Atatürk ilke ve inkılaplarını öğrenir ve bunlara sahip çıkar.
C) Toplum kurallarına uyma alışkanlığı kazanır.
D) Bireysel farklılıklara saygı duyar.

(Spot 8'e göre)

7. Sosyal bilgiler dersi, ülkemizin kültürü ve tarihi ile ilgili bilgiler verir. Bugünümüzü geçmişe bağlayarak bireyleri millî tarih ve birlik beraberlik konusunda bilinçlendirir.

8. Her gün sosyal olaylarla iç içe yaşayan, pek çok sosyal grubun ve toplumun üyesi olan bizlerin, bunlarla ilgili öğrenmesi gereken pek çok bilgi vardır. Çünkü toplum içinde yaşamak, insana birtakım haklar ve sorumluluklar yükler. Bu hakların, sorumlulukların, özgürlüklerin farkında olmak bizleri etkin vatandaş yapar.

Etkin vatandaş, haklarından haberdardır, ayrıca ülkesine faydalı olmak için yükümlülükler alır.

9. Sosyal bilgiler dersi bize eleştirel düşünmeyi öğretir. Sorun çözme becerimizi artırır. Birikimli bireyler olmamızı sağlar. Bu sayede toplumdaki diğer bireylerle ilişkilerimiz gelişir.

- 1 Şemada çevre kirliliği ile ilgili örnekler verilmiştir. Çevre kirliliğinin neden ve sonuçlarını verilen örnekten faydalanarak yazınız.

2

Merhaba, ben Elif. Karlıtepe Mahallesi'nde oturuyorum. Her sabah olduğu gibi bugün de işime gitmek için arabama binip yola çıktım. Ancak sabah köprüde buzlanma olduğundan bir araba kaymış ve diğer arabalara çarpmış. Bu nedenle köprü üzerinde trafik sıkışmış. Trafiğin açılması için uzunca bir süre bekledim. Trafik polisleri trafiği açtı ve böylece yoluma devam edebildim.

Buna göre Elif'in yaşadığı olayla ilgili aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

Olay nedir?

Olay nerede meydana gelmiştir?

Olay ne zaman olmuştur?

Olay nasıl olmuştur?

Olay niçin olmuştur?

Olayda kimler vardır?

1 Aşağıdaki cümlelerin yanına doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1

Olaylar tek boyutludur.

2

Olayların birden çok nedeni olabilir.

3

Olaylar birden çok kişiyi etkileyebilir.

4

Ortaya çıkan, oluşan duruma olay denir.

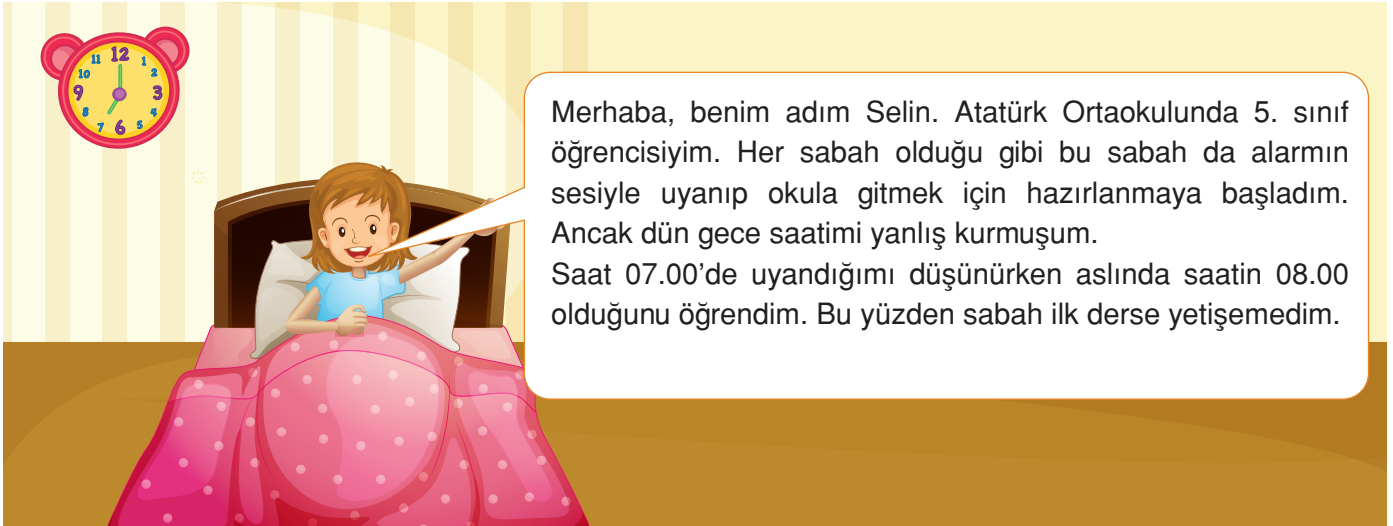
5

Çevremizde meydana gelen bir olay yaşamın birçok alanını etkileyebilir.

6

Bir olay sadece bir sonuç ortaya çıkarır.

2

Selin'in ilk derse yetişememesinin nedeni nedir? Yazınız.

SPOT BİLGİLER

1. Ortaya çıkan, oluşan durum; ilgi çeken veya çekebilecek nitelikte olan her türlü iş, hadise ve vakaya **olay** denir.
2. Çevremizde meydana gelen her bir olay, hayatın pek çok farklı alanını etkiler. Bir olayın oluşu ve sonucu hiçbir zaman tek taraflı değerlendirilemez. Her olayın birden fazla nedeni ve sonucu bulunmaktadır. Bu duruma **olayların çok boyutluluğu** denir.

- 1 2016 yazında aşırı hız ve sağanak yağış nedeniyle İstanbul'da meydana gelen trafik kazasında iki kişi yaralanmış ve olay yerine gelen sağlık görevlileri yaralıları hemen müdahale etmiştir. Kazanın büyüklüğü trafiğin akışını bir süreliğine durdurmuştur. Kazanın sabah saatlerinde yaşanması nedeniyle birçok insanın günlük hayatında aksamalar olmuştur.

Verilen durum aşağıdakilerden hangisini kanıtlar niteliktedir?

SB.5.1.2

- A) Olaylar bütün insanları aynı şekilde etkiler.
- B) Olayların nedenleri ve sonuçları çok boyutludur.
- C) Olayların etkileri bir süre sonra ortadan kalkar.
- D) Olayların neden ve sonuçları birbirine benzer.

(Spot 1 ve 2'ye göre)

- 2 İstanbul sürekli göç almaktadır. Buna bağlı olarak İstanbul'un nüfusu günden güne artmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu durumun yaratacağı olumsuz etkilerden biri olamaz?

SB.5.1.2

- A) Konut yetersizliğinin yaşanması
- B) Ulaşım sorunlarının ortaya çıkması
- C) Çevre kirliliğinin artması
- D) İş gücü potansiyelinin yükselmesi

(Spot 1 ve 2'ye göre)

- 3 Küresel ısınmanın ortaya çıkmasındaki en önemli faktör, fosil yakıtların kullanılması nedeniyle sera gazı etkisinin artmasıdır. Bu etkiyle ısınan dünyamızda birçok değişim meydana gelecektir. İklimlerin değişmesi, su sıkıntısının yaşanması, bazı hayvan ve bitki türlerinin yok olması bunlardan bazılarıdır.

Bu paragrafta anlatılanlar aşağıdaki sorulardan hangisinin yanıtı niteliğindedir?

SB.5.1.2

- A) Küresel ısınmanın nedenleri ve sonuçları nelerdir?
- B) Küresel ısınmaya karşı hangi önlemler alınmalıdır?
- C) Küresel ısınmada en fazla etkiye sahip olan ülkeler hangileridir?
- D) Küresel ısınma dünyada en çok hangi bölgelerde etkisini göstermektedir?

(Spot 2'ye göre)

- 4 Yaşanılan olayların nedenlerinin ve sonuçlarının çok boyutlu olması;

- I. olayların etkilerinin çeşitli olması,
- II. olayların etkisinin bir süre devam etmesi,
- III. olayların insanları tek bir şekilde etkilemesi

çıkartımlardan hangileriyle ilgilidir?

SB.5.1.2

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III

(Spot 2 ve 3'e göre)

SPOT BİLGİLER

- 1 I. Olaylar tek boyutludur.
II. Bir olayın birçok sebebi olabilir.
III. Bir olay birden çok kişiyi etkileyebilir.

Verilenlerden hangileri doğrudur? SB.5.1.2

- A) Yalnız I B) I ve II
C) II ve III D) I, II ve III

(Spot 4 ve 6'ya göre)

- 2 I. Olayın herkesi aynı şekilde etkilediğini düşünmek
II. Tek bir bakış açısıyla olayları değerlendirmek
III. Olayın nedenlerini ve sonuçlarını incelemek

Sosyal Bilgiler dersinde yaşanan olayların çok boyutlu olabileceğini öğrenen Şule, yukarıda verilenlerden hangileriyle hareket ederse yanlış olur? SB.5.1.2

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

(Spot 2 ve 5'e göre)

- 3 Doğaya en çok zarar veren doğal afetlerden biri erozyondur. Erozyon toprağın kuraklık ve bitki örtüsünün tahrip edilmesi nedeniyle aşınıp taşınması olayıdır. Erozyonla kaybedilen her toprak, doğal dengenin bozulmasına neden olmaktadır. Bugün Türkiye, Avrupa kıtasının erozyonla kaybettiğinden çok daha fazla toprağını bu doğal afetle kaybetmektedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi erozyonun yaşandığı bir bölgede oluşan etkilerden biri olamaz? SB.5.1.2

- A) Canlı yaşamının tehlikeye girmesi
B) Yeni yerleşim alanlarının oluşması
C) Verimli arazilerin yok olması
D) Tarımsal üretimin azalması

(Spot 3'e göre)

4

DUYURU

157. Sokak'taki Begonya Apartmanı güvenli bulunmaması ve deprem yönetmeliğine uygun olmaması nedeniyle belediye kararıyla yıkılacaktır. Yıkılacak apartmanın yerine 8 ay içinde yenisi yapılacaktır.

Ayşe Hanım: Yıllarımı geçirdiğim evimi güvenli olmadığı için yıkacaklar. Çok üzülüyorum. Yeni ev istemiyorum. Burada hatıralarım var.

Ahmet Bey: Evimiz çok eskiydi. Yıkılması ve yerine yenisinin yapılmasına çok seviniyorum. Bu yeni evde ailemle daha güvenli yaşayacağız.

Verilen durumla ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine varılamaz? SB.5.1.2

- A) İnsanlar yaşanan bir olay karşısında farklı tepkiler verebilir.
B) Olaylar her insanı farklı etkileyebilir.
C) Olayların ortaya çıkmasında birden fazla neden olabilir.
D) Her olayın tek bir sonucu vardır.

(Spot 4 ve 5'e göre)

5

Yaşadığım mahallede yeni bir okul açıldı. Okul çevresinde esnafın satışlarında artış oldu. Fakat okulun açılmasıyla mahallemizdeki trafik de arttı.

Atakan'ın bu sözlerine göre,

- I. Bir olay birçok kişiyi etkileyebilir.
II. Bir olayın birden çok sonucu olabilir.
III. Her olay tek bir sonuca bağlanır.

yargılarından hangileri söylenebilir? SB.5.1.2

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

(Spot 3,4 ve 6'ya göre)

3. Bir olayın birden çok sonucu olur. Bu sonuçlar bazen olay anında ortaya çıkar bazen de dolaylı olarak olayın ardından meydana gelir.

4. Aynı olay farklı kişileri farklı şekillerde etkileyebilir. Toplumsal olayların sonuçlarından bazı kişiler zarar görürken bazı kişiler de kazanç elde edebilir.

5. Farklı kişiler aynı olaya farklı tepkiler gösterebilirler. Çünkü herkes bir olaydan aynı şekilde etkilenmez.

6. Olayların ortaya çıkmasında birden fazla neden etkili olabilmektedir. Birçok faktör bir araya gelip bir olayı meydana getirebilmektedir.

- 1 Aşağıdaki tabloda okulda bulunan kişilerin rolleri verilmiştir. Bu rollere sahip olan kişilerin sorumluluklarını ilgili yerlere yazınız.

ROLLER	SORUMLULUKLARI
Müdür	
Müdür yardımcısı	
Öğretmen	
Öğrenci	
Hizmetli	

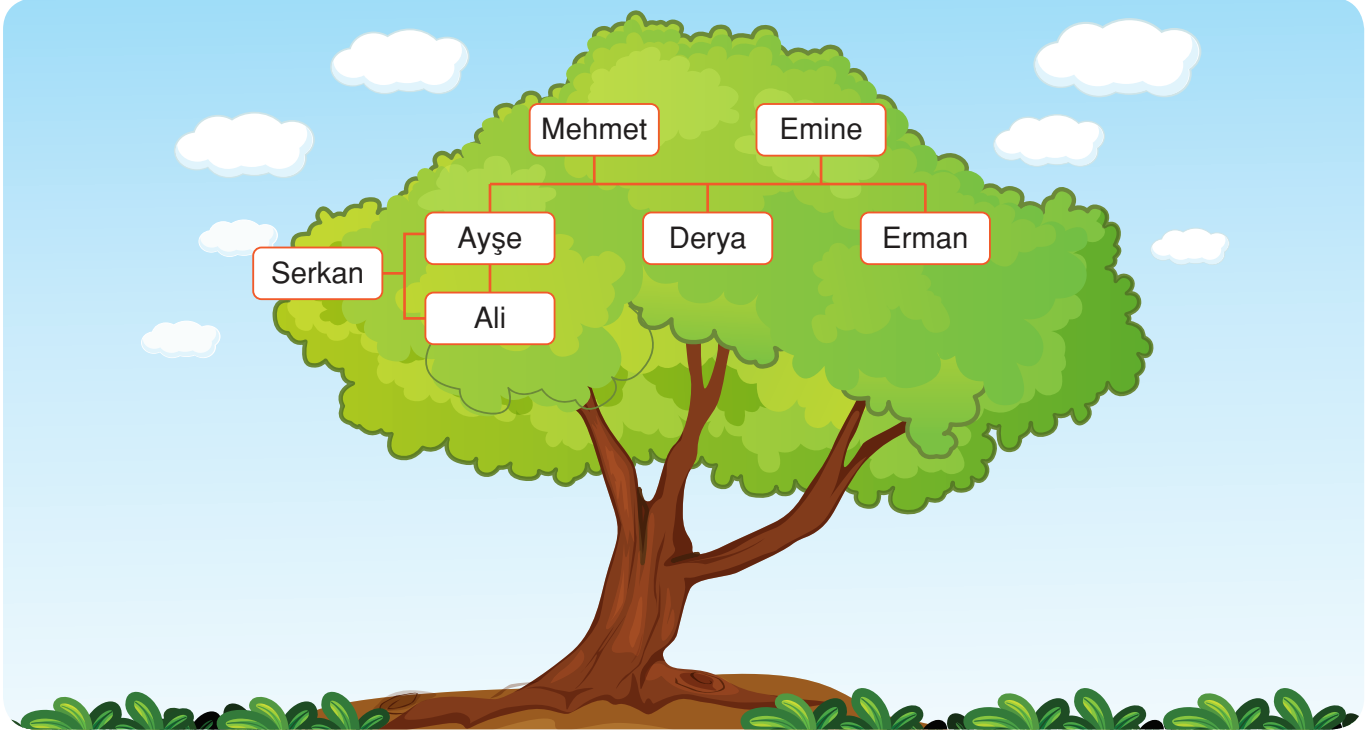
- 2 Aşağıda verilen davranışlardan hak olanların başına "H", sorumluluk olanların başına "S" yazınız.

☐	Seyahat etmek	☐	Dersi dinlemek
☐	Okul kütüphanesinden yararlanmak	☐	Eğitim almak
☐	Toplu taşıma araçlarında öğrenci indiriminden faydalanmak	☐	Mal ve mülk edinmek
☐	Trafik kurallarına uymak	☐	Öğretmenlerimize karşı saygılı olmak
☐	Hasta olan arkadaşlarımızı ziyaret etmek	☐	Çevremizi temiz tutmak

- 3 Aşağıda verilen ifadelerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

- (....) Bireyin kendi yaptığı davranışların sonuçlarını üstlenmesine sorumluluk adı verilir.
- (....) Her bireyin sınırsız hakkı vardır.
- (....) Okulda verilen ödevleri yapmak ve bir sonraki günün derslerine hazırlanmak sorumluluklarımız arasındadır.
- (....) Evimizde üzerimize düşen sorumlulukları yerine getirirken haklarımızı kullanmamız gerekir.
- (....) Çevremizi temiz tutmak haklarımız arasındadır.

Aşağıda, Ayşe Hanım'ın soy ağacı ve kronolojik olarak hayatındaki önemli olaylar verilmiştir. Verilen bu bilgileri inceleyerek Ayşe Hanım'ın rollerini uygun şekilde yazınız.

Yıllar	Ayşe Hanım'ın Kronolojisi	Ayşe Hanım'ın Roller
1976	Mehmet Bey ve Emine Hanım'ın ilk çocuğu olarak dünyaya geldim.	
1983	İlkokula başladım.	
1993	Liseler arası voleybol turnuvasında şampiyon olduk.	
1998	Eğitim fakültesini bitirip öğretmen olarak göreve başladım.	
2002	Benim gibi öğretmen olan Ali Bey ile evlendim.	
2006	Oğlum Serkan dünyaya geldi.	
2019	Çalıştığım okulda müdür oldum.	

SPOT BİLGİLER

1. Bireyler aynı anda birden çok grupta yer alabilir.
2. Bireyler katıldığı bu gruplarda çeşitli roller üstlenir. Örneğin; ailede baba rolünü üstlenmek.
3. Bireylerin sahip olduğu her rol, ayrı ayrı hak ve sorumlulukları beraberinde getirmektedir.
4. Sahip olduğumuz özelliklerin bize sağladığı kazanımlara **hak** adı verilir.
5. Haklarımız sınırsız değildir. Kendimize veya başkalarının haklarına zarar vermeye başladığımızda haklarımızın kullanımı sınırlanır.

1

Emel

Ben, 5. sınıf öğrencisi Emel. Okulumu çok seviyorum. Derslerime zamanında girer çıkarım. Okuldan eve gelir gelmez ödevlerimi yaparım. Öğretmenlerim proje ödevi verdiği zaman araştırma yapmak için okulumuzun kütüphanesini kullanırım. Kütüphaneden elde ettiğim bilgileri hem ödevimde kullanırım hem de bu bilgiler benim genel kültür seviyemi yükseltir.

Emel'in anlattıklarına göre aşağıdakilerden hangisi onun öğrenci olması sayesinde kazandığı haklardan biridir?

SB.5.1.3

- A) Kültür seviyesinin yükselmesi
- B) Okulun kütüphanesinden yararlanması
- C) Ödevlerini aksatmadan yapması
- D) Okulunu çok sevmesi

(Spot 4'e göre)

2

- Sağlıklı bir birey olarak gelişmeye uygun bir ortam sağlanmalıdır.
- ◆ Derslerimde başarılı olmak için gerekli çalışmaları yapmalıyım.
- ★ Huzurlu bir aile ortamına uygun davranışlar sergilemeliyim.
- Odamdaki eşyaları düzenli bir şekilde kullanmalıyım.

Yukarıda sembollerle gösterilen ifadelerden hangisinin haklarımızdan biri olduğu söylenebilir?

SB.5.1.3

- A) ●
- B) ◆
- C) ★
- D) ■

(Spot 4'e göre)

3

Aşağıdaki tabloda verilen cümlelerden haklarımız ile ilgili olanların yanına "H", sorumluluklarımız ile ilgili olanların yanına "S" harfi yazılacaktır.

Kaan, her sabah kalktığında yatağını toplar.	
İrem, okuldan gelince vakit kaybetmeden ödevlerini bitirir.	
Emir, ödeviyle ilgili araştırma yapmak istediğinde okulun kütüphanesinden faydalanır.	

Buna göre, tabloya sırasıyla hangi harfler yazılmalıdır?

SB.5.1.3

A)	H	B)	H	C)	S	D)	S
	S		H		S		H
	H		S		H		S

(Spot 3, 4 ve 6'ya göre)

4

Arif: Sadece büyüklerin sorumlulukları vardır.

Selin: Her bireyin sınırsız özgürlüğü vardır.

Tarık: Sahip olduğumuz haklar, beraberinde bazı sorumlulukları getirir.

Berre: Evimizde yüksek sesle müzik dinlemek, sorumluluklarımızdan biridir.

Yukarıdaki öğrencilerden hangisi, hak ve sorumluluklar ile ilgili doğru bir bilgi vermiştir?

SB.5.1.3

- A) Arif
- B) Selin
- C) Tarık
- D) Berre

(Spot 3 ve 4'e göre)

SPOT BİLGİLER

- 1 Sosyal Bilgiler Öğretmeni Meltem, aynı zamanda bir çocuk annesidir. Yaşadığı apartmanın yöneticiliğini de yapan Meltem, apartman toplantısı yapmak için bir yazı hazırlamış ve apartmanın girişine asmıştır.

Yukarıda anlatılan olayda Meltem aşağıdaki rollerden hangisine sahip değildir? SB.5.1.3

- A) Öğretmen B) Abla
C) Yönetici D) Anne

(Spot 2'ye göre)

- 2 5. sınıfa giden Ahmet, derslerine düzenli olarak çalışan, başarılı bir öğrencidir. Aynı zamanda saygılı ve kibar olması nedeniyle etrafında sevilen bir kişidir.

Buna göre Ahmet ile ilgili,

- I. Eğitim hakkını kullanmaktadır.
II. Sorumluluklarının bilincindedir.
III. Temel haklarından bazıları ihlal edilmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir? SB.5.1.3

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

(Spot 7 ve 8'e göre)

3

Gül

5. sınıf öğrencisiyim. Eğitim almak benim haklarımdan biridir. Bu hakkımdan yararlanıyorum. Hakkımı kullanırken; okulun eşyalarını düzenli kullanmalı, derslerime çalışmalı, ödevlerimi zamanında yapmalı, okul kurallarına uymalı ve öğretmenlerime saygılı olmalıyım.

Gül'ün sözlerine bakılarak aşağıdaki yargılardan hangilerine ulaşılabilir? SB.5.1.3

- A) Herkes eşit haklara sahiptir.
B) Eğitim almak her vatandaşın en temel hakkıdır.
C) Haklarımız bazı sorumlulukları beraberinde getirmektedir.
D) Eğitim yalnızca 18 yaşının altındaki bireylerin hakkıdır.

(Spot 9 ve 10'a göre)

4

- ★ Öğrencilerin toplu taşıma araçlarına indirimli binmesi
- Sürücülerin araç kullanırken dikkatli olması
- Metin Bey'in hastanede doktor, evde baba olması

Yukarıda sembollerle gösterilen ifadelerin ilgili olduğu kavramlar seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir? SB.5.1.3

	★	■	●
A) Rol Sorumluluk Hak			
B) Hak Sorumluluk Rol			
C) Sorumluluk Rol Hak			
D) Sorumluluk Hak Rol			

(Spot 2, 4 ve 6'ya göre)

6. Bireyin kendi yaptıklarının sonuçlarını üstlenmesine **sorumluluk** adı verilir.

7. İçinde yer aldığımız grup ve kurumların üyesi olarak kendimize, ailemize, öğretmenlerimize, arkadaşlarımıza, topluma ve doğaya karşı sorumluluklarımız vardır.

8. Birey olarak hem kendi sorumluluklarımızı hem de grup içindeki sorumluluklarımızı yerine getirmemiz çok önemlidir. Bizler sorumluluklarımızı yerine getirdiğimizde mutlu, toplum da huzurlu olur.

9. Bireyler grup ve kurumlardaki hak ve sorumluluklarını bilmeli, rollerini hak ve sorumluluklarına uygun olarak gerçekleştirmelidir.

10. Hakların gerektiği gibi kullanılması, hakların gerektirdiği sorumlulukların yerine getirilmesi toplumun huzurunu artırır; toplumda birlik ve beraberliği güçlendirir.

Aşağıda, Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin bazı maddeleri verilmiştir.

MADDE 2:

Çocuk Hakları, bütün çocuklar içindir. Doğum yerleri, konuştukları dil ne olursa olsun fark etmez. Büyüklerinin inançları ya da görüşleri nedeniyle hiçbir çocuğa ayırım yapılmaz.

MADDE 7:

Her çocuğun bir ad ve vatandaşlığa sahip olma hakkı vardır. Devlet, çocuk doğduğunda bu adı kaydeder ve çocuğa bir kimlik verir.

MADDE 9:

Her çocuğun ailesiyle birlikte yaşama hakkı vardır.

MADDE 13:

Her çocuğun duygu ve düşüncelerini istediği şekilde açıklama hakkı vardır.

MADDE 28:

Her çocuk eğitimi tam yapabilmek için desteklenir ve korunur. İlköğretim parasız ve hiçbir ayırım gözetmeksizin tüm çocuklar için hak ve zorunludur.

MADDE 32:

Çocukların okula gitme, oyun oynama hakkı vardır. Onlar yetişkinler gibi çalıştırılmazlar.

Aşağıda sözü edilen durumlarda Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin hangi maddelerinin ihlal edildiğini yazınız.

Ailesi çalışmak için Almanya'ya giden Kemal'in, İstanbul'da dedesi ve babaan- nesi ile birlikte kalması	
5. sınıf öğrencisi Demet'in, okul çıkışlarında ailesi tarafından sokaklarda mendil satmaya gönderilmesi	
Amerika'daki bir okulda yemekhane sırasında beyaz tenli çocuklara öncelik ta- nınması	
Barış'ın açıkladığı düşünceleri nedeniyle anne ve babası tarafından sert bir şe- kilde eleştirilmesi	
Özkan ailesinin yeni doğan bebeklerine nüfus cüzdanı almak için başvuruda bulunmaması	
10 yaşındaki Aysun'un ailesi tarafından okula gönderilmemesi	